

Jozua 2: 1-24

Afgelopen vrijdag was in Den Haag, in de Bethelkapel de voorjaarsconferentie van het Beraad Grote Steden over de betekenis en de impact van de doorlopende kerkdienst in het kader van het kerkasiel, dat liep van eind oktober 2018 tot 30 januari van dit jaar.

De kapel is opgeknapt; door al die uren dat er kaarsen hebben gebrand waren de witte wanden heel groezelig geworden en moesten de tegeltjes van de aandachtswand waar het witte kruis hangt allemaal schoongemaakt worden.

Ook waren er wat nieuwe tapijttegels aangebracht, want de plakkaten kaarsvet konden niet meer met goed fatsoen verwijderd worden...

Eigenlijk was het wel jammer vond ik, in die zin, de sfeer zoals ik die heb meegemaakt in de paar keer dat ik er tijdens die kerkdienst was, was knus, een beetje morsig hier en daar en ook, of misschien mede, daardoor hoefde het met de liturgie ook niet al te strak.

Er is flink geëxperimenteerd, er heeft een scala aan liederen geklonken (ik denk dat alle liedbundels die we maar kennen, inclusief een gloednieuwe buurtcantate uit de Nassaukerk in Amsterdam, wel gepasseerd zijn), er is gewerkt met heel veel verschillende werkvormen, van het inzetten van beeld, gedichten, moderne muziek, dans tot gespreksvragen, bibliodrama, allerlei deelmomenten, lichtjes aansteken, kringgebed, noem maar op.

Mensen kwamen samen, ongeacht hun kerkelijk achtergrond en in de loop van de tijd kwamen er steeds meer mensen die niet kerkelijk zijn of de kerk al lang geleden achter zich hebben gelaten.

Mensen trokken niet naar de Bethelkapel om een fijne kerkdienst/viering mee te maken, er was iets anders dat hen riep.

Zoals ik het toen voelde en zoals ik het vrijdag nog weer beluisterde bij alles wat er gezegd werd: het was de roep van de ander om hulp, om mededogen, om liefde.

Die roep werd verbeeld door het schilderij *Madonna del Mare Nostrum*, dat (middels een hoogwaardige kopie) geschonken werd door de Raad van Kerken en al die tijd een prominente plek had, op de aandachtswand.

Een vrouw met een kind in haar armen. Ze kijkt je indringend aan, de moeder. Indringend en vastberaden. De mantel die moeder en kind hebben omgeslagen, is een thermische nooddeken van het soort dat uit zee opgeviste vluchtelingen krijgen toegestoken.

‘Wie ben jij voor mij?’ is de grote vraag die spreekt uit hun ogen.

Die vraag: ‘Wie ben jij voor mij?’ is een vraag die geldt voor iedereen, of je nu wel of niet gelovig bent of bij een kerk hoort of dat je vanuit een ander levenbeschouwelijk perspectief in het leven staat.

De vraag ‘Wie ben jij voor mij’ heeft Rachab zich ook gesteld toen ze te maken kreeg met de twee spionnen van Israel die bij haar om onderdak vroegen.

En zij weet heel goed het antwoord op die vraag en dat vertelt ze de mannen ook.

Eerst handelt ze: ze verbergt de mannen op het dak van haar huis zodat ze niet gevonden worden door het leger van de koning van Jericho.

Daarna gaat ze met de mannen in gesprek.

“Ik weet dat God dit land aan jullie heeft gegeven, iedereen is bang voor jullie. Weten dat deze God jullie heeft geholpen toen jullie uit Egypte zijn gevlucht, hij heeft de Rietzee droog gelegd en we weten dat jullie machtige koningen hebben verslagen.’

Voor Rachab is het duidelijk: Deze God, de Ene, is een God die macht heeft in de hemel en op aarde.

Het is eigenlijk een belijdenis: ‘aan God ken ik de macht toe, er is er maar een zoals hij: op deze God kan ik vertrouwen’.

Het is natuurlijk de vraag of dat het is wat Rachab ook werkelijk gelooft, of dat ze het zegt om er, samen met haar familie, goed van af te komen. Ze zegt:

‘Ik heb jullie goed behandeld, behandel mij en mijn familie dan ook op die manier.’

De mannen reageren niet onvoorwaardelijk. Hun voorstel om Rachab en haar familie te sparen zal werkelijkheid worden wanneer:

- Rachab de plannen van de Israëlieten niet zal verraden
- God ook daadwerkelijk het land aan de Israëlieten zal geven
- de familie moet binnen blijven in het huis van Rachab, wie buiten is zal zijn leven niet zeker zijn.
- Het rode koord zal het teken zijn dat dat huis, het huis van Rachab, gespaard zal blijven.

‘Wie ben jij voor mij’, die vraag moeten de mannen ook hebben gehad ten opzichte van Rachab. Kunnen ze haar vertrouwen? Zou het uitgemaakt hebben dat zij een prostituee was? Een min of meer vrije vrouw, aan de rand van de stad, die wellicht gewend was om mannen te ‘verbergen’?

Waren ze onder de indruk van haar zelfstandigheid, haar manier van reageren? Of van de manier waarop zij zich uitsprak over God, over hun God?

In ieder geval is er sprake van redding:

De mannen worden gered van de dood door de koning van Jericho en Rachab en haar familie worden gered door haar standvastigheid en beroep op de goede wil van de mannen: behandel mij zoals ik jullie behandeld heb.

In hoofdstuk 6 van het boek Jozua horen we dat inderdaad Rachab en haar familie gespaard werden ‘want Rachab had de mannen die in opdracht van Jozua Jericho moesten verkennen een schuilplaats gegeven’.

Later wordt in het Nieuwe Testament in de brief aan de Hebreeënen Rachab aangehaald als een van de geloofsgetuigen: ‘door haar geloof ontving de hoer Rachab de verkenners gastvrij in haar huis en is ze niet omgekomen.’

Zo zien we Rachab ook terug in de geslachtslijst van Jezus: Rachab is namelijk de moeder van Boaz die later zal trouwen met Ruth, zij krijgen een zoon Obed, die verwekt vervolgens Isaï die op zijn beurt vader werd van de latere Koning David.

Hiermee wordt Rachab een belangrijke vrouw in de lijn die via David naar Jezus leidt.

Om terug te keren naar wat Rachab uitsprak: zij erkent de Ene als de God die de macht heeft over hemel en aarde.

Tegelijkertijd doet ze beroep op de mannen om haar te sparen, haar te redden door te zeggen: ‘Behandel mij en mijn familie goed, ik heb jullie toch ook goed behandeld?’

Ik bleef daar bij haken, met in mijn achterhoofd de bevindingen van gisteren bij het bespreken van de impact van het kerkasiel.

Want is dat het ook niet waar bij zoveel mensen die zelfde roep klonk die ik dan vertaal als de vraag van de Madonna del Mare Nostrum:
'Wie ben jij voor mij?'

Wie in haar ogen keek, keek ook zichzelf in de ogen.
Behandel de ander zoals je ook wilt dat je zelf behandeld wordt:
een mens van vlees en bloed, een mens die tot het leven geroepen is, een mens zoals jij en ik.

Theoloog Erik Borgman zei over het schilderij:
"Het schilderij heeft de uitwerking van een icoon. Je wordt aangekeken, zowel door het kind als door de vrouw. Als zij de Madonna is en daarmee het beeld van de kerk, dan is de vraag niet of jij haar redt, maar of jij met haar bent om zo, net als zij, gered te worden. Jij hoeft de Messias niet te zijn – wij hoeven de Messias niet te zijn – want zij draagt de Messias. Onze taak is niet dit kind te redden, onze taak is onszelf te redden – door ons door dit kind tot gemeenschap ermee te laten aanspreken.
Daarom zijn wij ontroostbaar om elk ongered kind, volwassene en bejaarde. Deze ontroostbaarheid is niet een gestalte van wanhoop, maar van de hoop die mateloos vervuld wordt in elk die wel wordt gered."

Je vindt in je liturgie een rood koordje. Een koord dat in onze ogen staat voor moed, voor staan voor wat je diepste waarde is, voor waar je je toe geroepen voelt.
Voor Rachab was dat: de ander behandelen zoals je zelf behandeld wil worden vanuit het besef dat de Ene de macht heeft over hemel en aarde.

We vragen je te bezinnen op dat wat voor jou van grote waarde is. Waartoe voel jij je geroepen? Als reminder daarvoor, voor die waarde, die overtuiging of voorzichtig geformuleerde gedachte, dient dit koordje. Je kunt het als een armbandje om je arm binden, of er iets leuks van fröbelen voor aan je sleutel bos, het ophangen op je prikbord, het maakt niet uit.

Laten we ons daar in stilte op bezinnen...

Wat is voor jou van grote waarde.

Waarvoor voel jij je geroepen?

Zo moge het zijn.